

Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä 05.10.2026 § 269

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 05.10.2026

§ 269

Lahden kaupungin lausunto sähköverkkoon liittämisen etusijamenettelystä

5243/03.00.00.00/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

elinkeinopäällikkö Miikka Venäläinen, p. 044 018 7378

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla kaupunginhallitus tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa perusteluosassa esitetyn lausunnon Työ- ja elinkeinoministeriölle.

Samalla kaupunginhallitus tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta 9.10.2026 mennessä.

Esityksen tavoitteena on turvata sähköverkon kapasiteetin tarkoituksenmukainen ja tehokas hyödyntäminen kilpailevien tarpeiden kesken tilanteessa, jossa sähköverkon kapasiteetista on niukkuutta.

Sähkömarkkinalakiin lisättäisiin säännökset etusijamenettelystä, jota verkonhaltijan olisi sovellettava sähkönkäyttökohteiden ja sähkövarastojen liittymistä koskevien tarjouspyyntöjen käsittelyssä. Tarjouspyynnöt sijoitettaisiin neljään etusijaryhmään liittymän tehon ja käyttötarkoituksen perusteella. Etusijamenettelyä ei sovellettaisi sähkön tuotantoon.

Etusijamenettely kannustaisi suurten sähkönkäyttökohteiden ja sähkövarastojen sijoittamiseen alueelle, jossa sähköverkon kapasiteetista ei ole niukkuutta. Alueilla, joilla kapasiteetista on niukkuutta, suurten sähkönkäyttökohteiden liittyjät voisivat parantaa liittymistä koskevan tarjouspyyntönsä asemaa sitoutumalla tarjoamaan sähkömarkkinoille joustavaa sähköntuotantokapasiteettia tai kattamalla osan sähkönkulutuksestaan samalla alueella sijaitsevalla uudella sähköntuotannolla. Tarjouspyyntöjen käsittelyssä otettaisiin huomioon lisäksi sähkönkäyttökohteen tai sähkövaraston kehitysaste.

Etusijaryhmä ja etusijajärjestys määrittäisivät sen, missä järjestyksessä verkonhaltija tarjoaa sähköverkon kapasiteettia ja kehittää sähköverkkoaan silloin, kun kapasiteettia ei voida tarjota kaikille liittyjille samanaikaisesti.

Ehdotuksella ei rajoitettaisi verkkoon pääsyä. Verkonhaltijoiden liittämisvelvollisuus säilyisi ennallaan, eikä esitys vaikuttaisi siihen, kenellä on oikeus liittyä sähköverkkoon.

Lahden kaupungin lausunto:

Lahden kaupunki pitää sähköverkon rajallisen kapasiteetin tehokasta, läpinäkyvää ja ennakoitavaa kohdentamista perusteltuna. Sähköistyminen, uusi sähköntuotanto, energiavarastot ja energiantensiivisen teollisuuden investoinnit lisäävät liittymiskysyntää nopeasti. Verkkokapasiteetin niukkuus voi kuitenkin muodostua

merkittäväksi esteeksi teollisille investoinneille ja alueiden elinvoiman kehittämiseksi.

Etusijamenettely ei saa johtaa tilanteeseen, jossa energiasuhteellisten teollisten investointien sijoittuminen ratkaistaan liian yksipuolisesti alueen kulloinkin vapaan verkkokapasiteetin perusteella. Arvioinnissa on huomioitava myös hankkeen kyky tukea paikallista ja valtakunnallista energiasuhteellisuutta, hyödyntää olemassa olevaa infrastruktuuria sekä synnyttää teollisia symbiooseja, työpaikkoja ja muuta aluetaloudellista hyötyä.

Sähköverkon liittymiskapasiteetin saatavuus ja liittymisen aikataulu ovat energiasuhteellisuudelle keskeisiä sijoittumistekijöitä. Jos Lahden seudun verkkokapasiteetti on suurelta osin käytössä, uusi teollinen hanke voi joutua odottamaan verkon vahvistamista tai jäädä etusijajärjestyksessä muiden hankkeiden taakse. Vaikka liittymisoikeus säilyisi, epävarmuus liittymän toteutusajankohdasta voi heikentää alueen kilpailukykyä investointikohteena.

Menettely voi ohjata investointeja alueille, joilla sähköverkon kapasiteettia on hetkellisesti paremmin saatavilla. Tällöin vähemmälle huomiolle voivat jäädä muut sijoittumisen kannalta olennaiset tekijät, kuten teolliset verkostot, työvoima, logistiset yhteydet, toimitusketjut, datayhteydet, olemassa oleva energia- ja kaukolämpöinfrastruktuuri sekä mahdollisuus hyödyntää prosessien sivuvirtoja ja hukkalämpöä.

Lahden kaupungin näkemyksen mukaan sähköverkon kapasiteetin tehokas käyttö on tärkeä tavoite, mutta etusijamenettely ei saa luoda pysyvää kilpailuhaittaa alueille, joilla teollisuuden, yhdyskuntien ja liikenteen sähköistyminen on jo kasvattanut verkon käyttöastetta. Verkon nykytilanne ei yksin kuvaa alueen pitkän aikavälin kykyä vastaanottaa vaikuttavia ja kansantaloudellisesti merkittäviä investointeja.

Etusijamenettelyssä tulisi arvioida energiasäästöisen teollisen hankkeen vaikutuksia sähköjärjestelmää laajempaan kokonaisuuteen. Paikallisen uuden sähköntuotannon lisäksi hankkeen asemaa tulisi voida parantaa ratkaisulla, jotka vähentävät verkon huipputehon tarvetta, lisäävät joustavuutta tai parantavat energiatehokkuutta.

Tällaisina ratkaisuin tulisi voida huomioida esimerkiksi:

- todennettava kulutusjousto ja sähkökäytön ohjaaminen verkon tilanteen mukaan
- sähkö-, lämpö- ja muut energiavarastot
- hukkalämmön talteenotto ja hyödyntäminen kaukolämpöverkossa tai teollisissa prosesseissa
- teolliset symbioosit, joissa yhden toimijan sivuvirrat tai energia voidaan hyödyntää toisen toiminnassa
- vaiheittainen toteutus, jossa liittymisteho kasvaa verkon vahvistumisen mukaisesti
- paikallinen uusi sähköntuotanto ja hankkeen pitkäaikaiset tuotantoratkaisut.

Erityisesti hukkalämmön hyödyntäminen tulisi tunnistaa järjestelmähyödyksi silloin, kun se vähentää muun lämmöntuotannon tarvetta ja parantaa paikallisen energiasäästöjärjestelmän tehokkuutta. Muutoin vaarana on, että energiasäästöinen investointi ohjautuu vapaan sähkökapasiteetin perusteella alueelle, jossa sähköliittymä on helpompi toteuttaa mutta hankkeen kokonaisenergiatehokkuus ja liittyminen olemassa olevaan infrastruktuuriin ovat heikompia.

Hankkeen kehitystason huomioiminen on perusteltua, mutta arvioinnille tulee määritellä valtakunnallisesti yhdenmukaiset, läpinäkyvät ja todennettavat kriteerit. Energiasäästöiset teolliset investoinnit edellyttävät usein pitkäkestoista suunnittelua, maankäytön ratkaisuja, luvitusta, rahoitusjärjestelyjä ja sopimuksia energian toimittamisesta sekä hyödyntämisestä.

Kehitysasteen arvioinnissa tulisi voida huomioida muun muassa kaavoituksen ja luvituksen eteneminen, tontinhallinta, investointi- ja rahoitussuunnitelmat, toteutusaikataulu, tekniset suunnitelmat sekä sopimukset energiantuotannosta, kulutusjoustosta, varastoinnista tai hukkalämmön hyödyntämisestä. Kriteerien tulee olla sellaisia, että investoija voi ennakolta arvioida hankkeensa asemaa ja kehittää sitä etusijamenettelyn vaatimusten mukaisesti.

Lahden kaupunki kannattaa riittävän pitkää siirtymäaikaa uuden etusijamenettelyn käyttöönotossa. Energiaintensiiviset teolliset investoinnit ovat usein useiden vuosien mittaisia hankkeita, joiden suunnittelu, rahoitus, luvitus ja toteutus perustuvat toimintaympäristön ennakoitavuuteen. Mikäli liittymiskapasiteetin kohdentamista koskevat pelisäännöt muuttuvat nopeasti tai kesken investointiprosessin, voi se lisätä investoijien epävarmuutta ja heikentää Suomen houkuttelevuutta investointikohteena. Riittävän pitkä siirtymäaika parantaa sääntelyn ennustettavuutta, mahdollistaa hankkeiden sopeutumisen uusiin vaatimuksiin sekä vähentää riskiä jo valmistelussa olevien investointien viivästymisestä tai peruuntumisesta.

Etusijamenettely ei saa korvata sähköverkon pitkäjänteistä kehittämistä. Verkonhaltijoiden investointien tulee mahdollistaa teollisuuden sähköistyminen ja uusien investointien toteutuminen myös Etelä-Suomen kasvavilla kaupunkiseuduilla. Menettelyä ei tule käyttää perusteena sille, että verkon vahvistaminen siirtyy tai että kapasiteetiltaan niukkojen alueiden teollinen kehitys hidastuu pysyvästi.

Uudistuksen vaikutuksia investointien alueelliseen sijoittumiseen tulee seurata järjestelmällisesti. Seurannassa tulee arvioida, siirtääkö menettely energiaintensiivisiä investointeja alueelta toiselle, vaikeuttaako se olemassa olevien teollisten keskittymien uudistumista ja kohdellaanko eri alueita yhdenvertaisesti.

Tarvittaessa menettelyä tulee voida korjata nopeasti, jos sillä havaitaan olevan merkittäviä kielteisiä vaikutuksia investointeihin tai alueelliseen kilpailukykyyn.

Lahden kaupungin keskeiset ehdotukset:

- Etusijamenettelyssä tulee huomioida sähköverkon kapasiteetin lisäksi hankkeen kokonaisvaikutus paikalliseen ja valtakunnalliseen energiajärjestelmään.
- Paikallisen sähköntuotannon rinnalla etusijaa parantaviksi ratkaisuihin tulee hyväksyä kulutusjousto, energiavarastot, hukkalämmön hyödyntäminen ja teolliset symbioosit.
- Hankkeen kehitykselle tulee määritellä valtakunnallisesti yhdenmukaiset, läpinäkyvät ja investoijan kannalta ennakoitavat kriteerit.
- Etusijamenettely ei saa vähentää verkonhaltijoiden velvollisuutta kehittää verkkoa teollisuuden sähköistymisen ja uusien investointien edellyttämällä tavalla.
- Uudistuksen alueellisia ja investointeihin kohdistuvia vaikutuksia tulee seurata ja arvioida lain toimeenpanon jälkeen.

Lahden kaupunki kannattaa sähköverkon kapasiteetin tehokkaampaa ja läpinäkyvämpää kohdentamista. Menettelyn tulee kuitenkin tukea energiasäästävien teollisuuden investointeja ja energiajärjestelmän kokonaistehokkuutta. Etusijajärjestys ei saa perustua liian yksipuolisesti hetkelliseen verkkokapasiteettiin, vaan siinä tulee tunnistaa myös hankkeiden joustavuus, energiatehokkuus, hukkalämmön hyödyntäminen, teolliset symbioosit ja aluetaloudelliset vaikutukset. Näin menettely voi edistää sähköjärjestelmän toimivuutta ilman, että se tarpeettomasti heikentää Lahden ja muiden sähköistyvien kaupunkiseutujen edellytyksiä houkutella ja toteuttaa uusia teollisia investointeja.

Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä 05.10.2026 § 269

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote valmistelijalle